

Rolnummer 3966
Arrest nr. 29/2007 van 21 februari 2007

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing vóór de inwerkingtreding van de wet van 27 december 2005, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en J. Spreutels, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij arrest van 11 april 2006 in zake de Belgische Staat tegen A. Van Coillie, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 26 april 2006, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vragen gesteld :

- « Schendt het artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek in samenhang met artikel 1409, § 1bis, § 2 en § 3, van datzelfde wetboek, in de teksten toepasselijk voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre aldus een onderscheiden behandeling voorhanden is of teweeg wordt gebracht tussen de begunstigde van een uitkering in de zin van artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek en de begunstigde van inkomsten in de zin van artikel 1409bis van het Gerechtelijk Wetboek die m.n. beschikt over een soepele en snelle toegang tot, en toetsingsmogelijkheid van de beslagrechter en de debiteur een verzoek tot behoud van de noodzakelijke inkomsten kan formuleren aan deze instantie volgens de aldaar voorziene procedure ook wanneer het gaat om gelden inbeslaggenomen op een rekening, en de eerstvermelde begunstigden die niet over deze toetsingsmogelijkheid beschikken ? »;

- « Schendt het artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek, in samenhang met artikel 1409 e.v. van datzelfde wetboek, in de tekst toepasselijk voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet van 27 december 2005 en zo geïnterpreteerd dat de beperkingen van artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing zijn van zodra de litigieuze invaliditeitsuitkeringen worden gecrediteerd op een bankrekening – alhier niet ter discussie zijnde tussen partijen dat de litigieuze bankrekening van huidige geïntimeerde waarop door appellant beslag is gelegd uitsluitend gespijsd werd met de haar inkomende invaliditeitsuitkering – de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre aldus een onderscheiden behandeling voorhanden is of wordt teweeg gebracht tussen de begunstigde van deze uitkering die deze op een rekening binnen de uitbetalende vennootschap of rechtspersoon ontvangt of kan ontvangen, of in contanten of bij circulaire cheque en de begunstigden bij wie deze uitkeringen gecrediteerd worden op een bankrekening ? ».

Memories zijn ingediend door :

- A. Van Coillie, wonende te 8300 Knokke-Heist, Prins Karellaan 38/Conc.;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 5 december 2006 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. C. Decoster, advocaat bij de balie te Brugge, voor A. Van Coillie;
 - . Mr. P. De Maeyer, tevens *loco* Mr. E. Jacobowitz, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers A. Alen en J. Spreutels verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De Belgische Staat heeft bij exploot van 3 december 2001 in handen van een bank uitvoerend beslag onder derden laten leggen ten laste van de verwerende partij voor de verwijzende rechter.

De verwerende partij voor de verwijzende rechter heeft hiertegen verzet aangetekend. Bij beschikking van 17 december 2002 heeft de beslagrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge dat verzet ontvankelijk en gegrond verklaard.

De Belgische Staat heeft tegen die beschikking hoger beroep ingesteld. In het kader van die procedure heeft de verwijzende rechter de hierboven geformuleerde prejudiciële vragen gesteld.

III. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verwerende partij voor de verwijzende rechter

A.1. Wat de eerste prejudiciële vraag betreft, voert de verwerende partij voor de verwijzende rechter aan dat het onderscheid tussen, enerzijds, de inkomsten bedoeld in artikel 1409bis van het Gerechtelijk Wetboek, en, anderzijds, de uitkeringen bedoeld in artikel 1410, § 1, 4°, van datzelfde Wetboek, berust op een criterium dat niet pertinent is ten aanzien van het door de wetgever nagestreefde doel. De in het geding zijnde bepaling heeft immers tot gevolg dat de in artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek vermelde uitkeringen volledig voor beslag vatbaar zijn. Dit zou niet redelijk verantwoord zijn in het licht van het door de wetgever nagestreefde doel, namelijk de schuldenaar de mogelijkheid te geven een minimum aan inkomsten, nodig voor zijn levensonderhoud en dat van zijn gezin, te behouden.

A.2. In ieder geval bestaat, volgens die partij, geen redelijk verband van evenredigheid tussen het aangewende criterium en het beoogde doel. Het feit dat de begunstigde van een uitkering bedoeld in artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek geen verzoek kan indienen bij de beslagrechter teneinde de levensnoodzakelijke inkomsten te behouden, brengt onevenredige gevolgen teweeg, namelijk dat hij geen enkel inkomen meer overhoudt.

A.3. Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, voert de verwerende partij voor de verwijzende rechter aan dat de in het geding zijnde bepaling een onderscheid maakt naargelang een uitkering contant of bij wijze van circulaire cheque wordt uitbetaald, dan wel op een bankrekening wordt gestort. In het eerste geval is de beslagbeperking van artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing. In het tweede geval is, volgens de meerderheid van de rechtspraak en van de rechtsleer, die bepaling niet van toepassing.

A.4. Het criterium van onderscheid, zijnde de wijze van uitbetaling van de uitkering, is volgens die partij niet pertinent ten aanzien van het nagestreefde doel. Vermits door dat criterium een uitkering volledig voor beslag vatbaar wordt, druist het immers in tegen het door de wetgever nagestreefde doel.

A.5. In ieder geval is er volgens de verwerende partij voor de verwijzende rechter geen redelijk verband van evenredigheid tussen het aangewende criterium en het beoogde doel, gelet op het feit dat de begunstigde van een uitkering bedoeld in artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek bij storting van die uitkering op een bankrekening geen enkele bescherming geniet in geval van beslag op die rekening.

Standpunt van de Ministerraad

A.6. De Ministerraad voert aan dat het in de eerste prejudiciële vraag vermelde verschil in behandeling in werkelijkheid niet bestaat. Artikel 1409*bis*, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt immers dat de schuldenaar die niet beschikt over inkomsten als bedoeld in artikel 1409 van datzelfde Wetboek, voor hem en zijn gezin de noodzakelijke inkomsten kan behouden die worden berekend overeenkomstig de artikelen 1409, § 1, en 1411 van het Gerechtelijk Wetboek. In voormeld artikel 1411 wordt vervolgens bij die berekening gewag gemaakt van de pensioenen, gelden, uitkeringen, vergoedingen, renten of rentebijlagen zoals daarin is voorzien in artikel 1410, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek. Derhalve dient te worden aangenomen dat de noodzakelijke inkomsten berekend overeenkomstig artikel 1411 van het Gerechtelijk Wetboek ook de invaliditeitsuitkering in de zin van de in het geding zijnde bepaling bevatten. Artikel 1409*bis* van het Gerechtelijk Wetboek is, volgens die partij, dan ook mee van toepassing op die uitkering. Bijgevolg behoeft de eerste prejudiciële vraag geen antwoord.

A.7. Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, is, volgens de Ministerraad, het verschil in behandeling tussen, enerzijds, rechtsonderhorigen aan wie een invaliditeitsuitkering in de zin van artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt betaald door storting op hun zichtrekening en, anderzijds, rechtsonderhorigen aan wie eenzelfde soort uitkering op een andere wijze wordt uitbetaald, gerechtvaardigd in het licht van het door de wetgever nagestreefde doel. De in het geding zijnde bepaling maakt deel uit van een geheel van bepalingen volgens welke op een door de wet bepaald deel van de inkomsten van de schuldenaar geen beslag kan worden gelegd. Die bescherming kon evenwel slechts worden gegeven zolang de beschermde inkomsten en uitkeringen niet op een zichtrekening van de begunstigde schuldenaar werden gestort. Zodra de desbetreffende inkomsten op een bankrekening worden gestort, dient die bescherming evenwel te verdwijnen, vermits door die storting een schuldvernieuwing tot stand komt. De beschermde bedragen (inkomsten en uitkeringen) worden tegoeden op een bankrekening. Bovendien zijn, vanaf het ogenblik van de storting, die inkomsten of uitkeringen niet meer als dusdanig herkenbaar, vermits ze samenvallen met andere tegoeden.

A.8. Volgens de Ministerraad brengt het verschil in behandeling tevens geen onevenredige gevolgen teweeg, vermits de wetgever heeft voorzien in de mogelijkheid om hetzij in contanten, hetzij bij circulaire cheque of bij postassignatie te worden uitbetaald. Bijgevolg kan de betrokken schuldenaar steeds zelf bepalen dat hij niet via zijn zichtrekening wenst te worden betaald.

A.9. Die partij voert nog aan dat het verschil in behandeling waarvan de verwijzende rechter melding maakt, niet uit de in het geding zijnde bepaling voortvloeit, maar uit een lacune in de wetgeving. Die leemte werd ondertussen verholpen door de wet van 14 juni 2004 « betreffende de onvatbaarheid voor beslag en de onoverdraagbaarheid van de bedragen waarvan sprake is in de artikelen 1409, 1409*bis* en 1410 van het Gerechtelijk Wetboek wanneer die bedragen op een zichtrekening gecrediteerd zijn » en door de wet van 27 december 2005 houdende diverse bepalingen.

- B -

B.1.1. Artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek luidt als volgt :

« § 1. Artikel 1409, § 1*bis*, § 2 en § 3, vindt bovendien toepassing op :

[...]

4° de uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid en de invaliditeitsuitkeringen betaald krachtens de wetgeving op de ziekte- en invaliditeitsverzekering of de wet van 16 juni 1960 die onder meer de maatschappelijke prestaties waarborgt ten gunste van de gewezen werknemers van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi en de wetgeving betreffende de overzeese sociale zekerheid; ».

B.1.2. Artikel 1409, § 1bis, § 2 en § 3, van het Gerechtelijk Wetboek luidde, vóór de wijziging ervan bij artikel 15, 2°, van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen, als volgt :

« § 1bis. Inkomsten uit andere activiteiten dan deze bedoeld in § 1, kunnen onbeperkt overgedragen of in beslag genomen worden, voor het gedeelte van hun totaal bedrag boven 35 000 frank per kalendermaand.

Het gedeelte van die bedragen boven 29 000 frank en tot ten hoogste 35 000 frank per kalendermaand, kan niet worden overgedragen of in beslag genomen voor meer dan twee vijfde in totaal; het gedeelte boven 27 000 frank en tot ten hoogste 29 000 frank per kalendermaand, kan niet worden overgedragen of in beslag genomen voor meer dan een vijfde in totaal.

Het gedeelte van die bedragen dat 27 000 frank per kalendermaand niet te boven gaat, is niet vatbaar voor overdracht of beslag.

Wanneer personen die inkomsten genieten, bedoeld in het eerste lid, één of meer kinderen ten laste hebben, worden de bedragen vermeld in de voorgaande leden verhoogd met 2 000 frank per kind ten laste. De Koning bepaalt bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit wat moet verstaan worden onder kind ten laste.

Hij bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad eveneens de regels voor de bewijsvoering, erin begrepen de bewijskracht en de geldigheidsduur van de bewijzen alsook de regels van rechtspleging. Daartoe kan Hij, tot 31 december 2004 wettelijke bepalingen uitvaardigen en wijzigen, zelfs inzake aangelegenheden die de Grondwet uitdrukkelijk aan de wet voorbehoudt met uitsluiting van de aangelegenheden waarvoor de meerderheid voorgeschreven in artikel 4, derde lid, van de Grondwet wordt vereist. Voor 1 januari 2005 dient de Koning bij de Kamer van volksvertegenwoordigers een wetsontwerp in ter bekrachtiging van de besluiten uitgevaardigd krachtens dit lid en die wettelijke bepalingen uitvaardigen of wijzigen. De besluiten die voor 1 januari 2006 niet worden bekrachtigd hebben geen uitwerking.

§ 2. Elk jaar past de Koning de in § 1 en § 1bis bepaalde bedragen aan, rekening houdend met het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand november van elk jaar.

Voor de bedragen vermeld in de eerste drie leden van § 1 en § 1bis is het aanvangsindexcijfer dat van de maand november 1989. Voor het bedrag vermeld in het vierde lid van § 1 en § 1bis is het aanvangsindexcijfer dat van de maand van de publicatie in het *Belgisch Staatsblad* van de wet van 24 maart 2000 tot wijziging van de artikelen 1409, 1409bis, 1410 en 1411 van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op de aanpassing van het bedrag van het loon dat niet vatbaar is voor overdracht of beslag.

Elke verhoging of verlaging van het indexcijfer brengt een verhoging of verlaging van de bedragen met zich mee, overeenkomstig de volgende formule : het nieuwe bedrag is gelijk aan het basisbedrag, vermenigvuldigd met het nieuwe indexcijfer en gedeeld door het aanvangsindexcijfer. Het resultaat wordt afgerond tot het hogere honderdtal.

Het aldus aangepaste laatste bedrag mag evenwel nooit lager zijn dan het bedrag bepaald bij artikel 2, § 1, 1°, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum, dat van kracht zal zijn op 1 januari van het jaar volgend op de aanpassing, afgerond tot het hogere duizendtal.

Binnen de eerste vijftien dagen van de maand december van elk jaar, worden de nieuwe bedragen bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Zij worden van kracht vanaf 1 januari van het jaar volgend op hun aanpassing.

§ 3. De Koning kan bovendien de in § 1 en § 1bis bepaalde bedragen na advies van de Nationale Arbeidsraad aanpassen, rekening houdend met de economische toestand.

Het besluit treedt in werking op 1 januari van het jaar na dat waarin het is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* ».

B.2.1. Volgens de verwijzende rechter dienen, vóór de inwerkingtreding van de artikelen 1411bis tot 1411quater van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de artikelen 4 tot 6 van de wet van 27 december 2005 houdende diverse bepalingen, die bepalingen te worden geïnterpreteerd in de zin dat de in de artikelen 1409, § 1bis, en 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde beslagbeperking niet geldt wanneer de bedoelde sommen op een bankrekening worden gecrediteerd.

B.2.2. Het is in die interpretatie dat het Hof de prejudiciële vragen beantwoordt.

Wat de eerste prejudiciële vraag betreft

B.3. In de eerste prejudiciële vraag wordt het Hof ondervraagd over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek, in samenhang gelezen met artikel 1409, § 1bis, § 2 en § 3, van datzelfde Wetboek, in zoverre de begunstigden van de in die bepaling vermelde uitkeringen geen beroep zouden vermogen te doen op de in artikel 1409bis van datzelfde Wetboek vermelde mogelijkheid om een vordering in te stellen bij de beslagrechter teneinde die te horen verklaren dat voor de schuldenaar en zijn gezin noodzakelijke inkomsten niet voor beslag vatbaar zijn.

B.4. Artikel 1409*bis* van het Gerechtelijk Wetboek luidt :

« De schuldenaar die niet beschikt over inkomsten als bedoeld in artikel 1409, kan voor hem en zijn gezin de noodzakelijke inkomsten behouden welke berekend worden overeenkomstig de artikelen 1409, § 1, en 1411.

Iedere aanspraak van de schuldenaar, steunend op het eerste lid, wordt aan de beslagrechter voorgelegd overeenkomstig artikel 1408, § 3. Deze kan de duur beperken tijdens welke deze inkomsten van de schuldenaar niet voor beslag vatbaar zijn ».

B.5. Het verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk de aard van de in het geding zijnde inkomsten. De in het geding zijnde bepaling heeft betrekking op uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid en op invaliditeitsuitkeringen. Artikel 1409*bis* van het Gerechtelijk Wetboek betreft andere inkomsten dan die bedoeld in artikel 1409 van datzelfde Wetboek, namelijk de inkomsten die niet uit arbeid voortvloeien of die geen vervangingsinkomsten zijn.

B.6. In tegenstelling tot de door de in het geding zijnde bepaling voorgeschreven bescherming, geldt de in artikel 1409*bis* van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde beslagbeperking op de in die bepaling bedoelde inkomsten niet automatisch. Ze is enkel van toepassing voor zover de schuldenaar die die inkomsten geniet er aanspraak op maakt door de zaak, met toepassing van artikel 1409*bis*, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, aanhangig te maken bij de beslagrechter.

De in de in het geding zijnde bepaling neergelegde beslagbeperking, daarentegen, geldt zonder dat de begunstigden van de uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid en van de invaliditeitsuitkeringen aanspraak op die beslagbeperking dienen te maken. Zij dienen bijgevolg geen vordering bij de beslagrechter aanhangig te maken teneinde de in die bepaling voorgeschreven bescherming te genieten.

Het verschil in behandeling is derhalve niet zonder redelijke verantwoording.

B.7. Hetgeen voorafgaat verhindert overigens niet dat, wanneer een geschil rijst over de rechtmatigheid of de regelmatigheid van een beslag op het deel van een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid of van een invaliditeitsuitkering dat voor beslag vatbaar is, de begunstigde van die uitkering de zaak bij de beslagrechter aanhangig maakt, die,

overeenkomstig artikel 1395 van het Gerechtelijk Wetboek, bevoegd is voor alle vorderingen betreffende onder meer bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging.

B.8. De eerste prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Wat de tweede prejudiciële vraag betreft

B.9. In de tweede prejudiciële vraag wordt het Hof ondervraagd over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek, in samenhang gelezen met de artikelen 1409 en volgende van datzelfde Wetboek, in zoverre de in die bepaling voorgeschreven beslagbeperking niet van toepassing zou zijn wanneer de in die bepaling vermelde uitkeringen worden gecrediteerd op een bankrekening. De verwijzende rechter vraagt die situatie te vergelijken met die waarin de begunstigde dezelfde uitkering in contanten of bij circulaire cheque ontvangt.

B.10. Zoals is vermeld in B.2.1, zijn, in de interpretatie van de verwijzende rechter, vóór de inwerkingtreding van de artikelen 1411*bis* tot 1411*quater* van het Gerechtelijk Wetboek, de beperkingen waarin de artikelen 1409, §§ 1*bis*, 2 en 3, en 1410, § 1, 4°, van datzelfde Wetboek voorzien, niet van toepassing op de in die artikelen bedoelde bedragen indien ze worden gecrediteerd op een bankrekening. Door die storting zijn de in de in het geding zijnde bepaling bedoelde uitkeringen niet langer verschuldigd door de instellingen die ze uitbetalen, maar bevinden ze zich in het vermogen van de begunstigde, waar ze zich vermengen met de andere tegoeden op de rekening in kwestie.

B.11. Hetzelfde geldt wanneer de begunstigde de uitkering in contanten of bij circulaire cheque zou ontvangen. Vermits in dat geval niet langer sprake is van een schuldvordering op de instelling die die uitkering uitbetaalt, en die sommen zich in het vermogen van de begunstigde bevinden, waar ze niet kunnen worden onderscheiden van de rest van zijn vermogen, zijn de beperkingen en uitsluitingen waarin de artikelen 1409, § 1*bis*, en 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek voorzien, eveneens niet langer van toepassing.

Het verschil in behandeling is derhalve onbestaande.

B.12. De tweede prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1410, § 1, 4°, van het Gerechtelijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 21 februari 2007.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts